

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 282/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/51/2022 z 25. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 11. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania v civilnom spore, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.
2. Žalobca sa návrhom na vydanie zmenkového platobného rozkazu spolu s pripojeným originálom zmenky podaným na Okresnom súde Bratislava V (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v roku 2007 domáhal, aby bola sťažovateľka zaviazaná na zaplatenie zmenkovej sumy 80 000 eur vrátane úroku a zmenkovej odmeny, a to z titulu (splatnej) zmenky vystavenej na jeho rad v roku 2005 sťažovateľkou.
3. V prvej fáze súdneho konania prebiehajúceho v režime skráteného (rozkazného) konania okresný súd vydal zmenkový platobný rozkaz č. k. 1Zm/107/07-17 z 18. mája 2007. Tento bol aj po námietkach podaných sťažovateľkou ponechaný v platnosti rozsudkom súdu prvej inštancie č. k. 1CbZm 18/2007-54 z 5. mája 2008, ktorý bol z procesných dôvodov zrušený uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) z 18. februára 2009.

4. V ďalšom konaní sťažovateľka namietala, že záväzok zabezpečený zmenkou nevznikol, lebo pôžičku dojednanú v zmluve jej žalobca neposkytol. Rozsudkom č. k. 1CbZm/18/07-100 z 20. apríla 2009 okresný súd ponechal zmenkový platobný rozkaz v platnosti, keď včasne podané námietky hodnotil ako nedôvodné, a na námietky neskôr uplatnené neprihliadal. Odvolanie smerujúce proti tomuto rozsudku bolo uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) č. k. 1CoZm 13/2009-136 z 3. marca 2010 z dôvodu jeho oneskoreného podania odmietnuté. V dôsledku úspešne podaného mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky najvyšší súd uznesením sp. zn. 5MOBdo/4/2010 z 30. marca 2011 zrušil zmenkový platobný rozkaz a rozhodnutia označené v tomto bode, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že zmenkový platobný rozkaz nevydal zákonný sudca, ale vyššia súdna úradníčka bez príslušného poverenia.

5. V druhej fáze súdneho konania, po vrátení veci dovolacím súdom, sa nárok žalobcu zo zmenky na základe jeho návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu prejednal v riadnom súdnom konaní v súlade s vtedy platnou úpravou, ktorou bol Občiansky súdny poriadok účinný do 30. júna 2016 (ďalej aj „OSP“). Keďže sťažovateľka spochybnila pravosť zmenky, súd nariadil podľa § 175 ods. 1 OSP pojednávanie. Po tom, čo odvolací súd uznesením č. k. 3CoZm/142/2015-444 z 30. júna 2016 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 1CbZm/54/2011-405 zo 7. septembra 2015 ukladajúci sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu (spolu s úrokom a zmenkovou odmenou), súd prvej inštancie, rešpektujúc príkaz odvolacieho súdu doplniť dokazovanie na účel preukázania kauzálneho vzťahu, dospel (okrem iného) k podstatnému záveru o vzniku zmluvy o pôžičke medzi stranami, ktorej predmetom bolo poskytnutie sumy 80 000 eur. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 1CbZm/54/2011-630 z 30. septembra 2019 (v súčasnosti vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. B5-1CbZm/54/2011) v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu č. k. 3CoZm/5/2020-678 z 20. októbra 2021 zaviazal sťažovateľku na zaplatenie dlžnej sumy zo zmenky v sume 80 000 eur (spolu s úrokom a zmenkovou odmenou). Uznesením č. k. 3CoZm/5/2020-747 z 3. mája 2022 krajský súd opravil svoj rozsudok v časti označenia sídla právneho zástupcu žalobcu a v časti označenia bydliska sťažovateľky.

6. Potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľka napadla dovolaním, ktoré odôvodnila podľa § 431 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) nesprávnym procesným postupom súdu [dôvod prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP]. Podľa sťažovateľky bol súd prvej inštancie povinný po vrátení veci najvyšším súdom konať o návrhu žalobcu na vydanie zmenkového platobného rozkazu od začiatku a v súlade s § 175 OSP vydať zmenkový platobný rozkaz. Tým, že súd takto nepostupoval, znemožnil sťažovateľke uplatnenie zákonného práva na podanie písomných námietok podľa § 175 ods. 1 OSP. Sťažovateľka nesprávny procesný postup dôvodila aj priznaním nároku zo zmluvy o pôžičke, ktorý žalobca nikdy zákonne neuplatnil, či novým návrhom alebo zmenou návrhu. Odôvodnila dovolanie aj podľa § 432 CSP nesprávnym právnym posúdením veci [dôvod prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP] tým, že súd obišiel aplikáciu § 95 ods. 1 OSP o zmene žaloby s poukazom na odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1MOBdoV/19/2007. Najvyšší súd dospel k záveru o neprípustnosti dovolania v oboch jeho častiach podľa § 447 písm. c) CSP a ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky z tohto dôvodu odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľky

7. Na podklade judikatúry ústavného súdu o poskytovaní súdnej ochrany v konaní o opravných prostriedkoch sťažovateľka namieta, že dovolací súd sa jej zásadnými výhradami/vadami, ku ktorým došlo pred odvolacím súdom, ako aj súdom prvej inštancie, riadne nezaoberal. Osobitne zdôrazňuje, že malo dôjsť k meritórnemu prieskumu jej veci a vyjadruje presvedčenie, že dovolanie spĺňalo všetky zákonom predpísané náležitosti, smerovalo proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému bolo dovolanie prípustné. Dovolanie bolo odôvodnené jednoznačným spôsobom, bolo z jeho obsahu zrejmé, v akej časti sa rozhodnutie napáda, aké konkrétne chyby sa vyčítajú konaniu, ktoré prechádzalo vydaniu rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie.

8. Konkrétne sťažovateľka poukazuje na ignorovanie zásadného pochybenia odvolacieho súdu spočívajúceho v konaní s niekým, kto nebol stranou ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED]). V dovolaní upozornila dovolací súd, že odvolací súd zamenil stranu v konaní a konal s úplne inou existujúcou osobou, o čom svedčí jeho konečné rozhodnutie a písomné oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku z 13. októbra 2021. Aj napriek náprave v podobe opravného uznesenia trvá na tom, že v skutočnosti išlo o zámenu strany v konaní a o postup odvolacieho súdu v rozpore s platným procesným právom. Najvyššiemu súdu vytýka, že na uvedené neprípustné konanie odvolacieho súdu vôbec nereagoval a stotožnil sa s pochybným konštatovaním o oprave rozsudku v jeho dotknutých častiach (por. bod 5, posledná veta tohto uznesenia, *pozn.*). Sťažovateľka uzatvára, že táto chyba spôsobila zmätočnosť celého odvolacieho konania, a preto bol daný právny dôvod na jeho zrušenie.

9. Osobitné miesto sťažovateľka venuje, opierajúc sa o judikatúru ústavného súdu, nesprávnemu (nepripustnému, neprijateľnému) výkladu § 471 ods. 2 CSP najvyšším súdom, ktorým poprel význam a účel tohto zákonného ustanovenia. Podľa jej názoru je jeho zmyslom zabezpečiť rovnaký prístup k zmenkovým (skrátеныm) konaniam, a to takým spôsobom, že ak boli tieto konania začaté pred účinnosťou novoprijatej právnej úpravy, tak sa v nich postupuje podľa doterajšej právnej úpravy, a to bez rozdielu. Neakceptovateľnosť vlastného subjektívneho výkladu konania o zmenkovom platobnom rozkaze zo strany najvyššieho súdu vidí v rozdelení posudzovaného konania podľa nejasných kritérií na dve skupiny (tie, kde došlo k vydaniu zmenkového platobného rozkazu a prebieha námietkové konanie, a na všetky ostatné, v ktorých prebiehalo zmenkové konanie), a to bez opory v zákone, neprípustným spôsobom hraničiacim s faktickou novelizáciou tohto zákonného ustanovenia. V uvedenej súvislosti považuje § 175 OSP o skrátenom zmenkovom konaní za adekvátnu úpravu, v súlade s ktorou mala byť posudzovaná jej vec.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania smerujúce proti rozsudku krajského súdu o uložení povinností sťažovateľke zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu spolu s úrokom a odmenou v súlade s čl. I § 48 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov. Kľúčové sťažnostné námietky sú zamerané na zmätočnosť

procesného postupu súdov pri prejednávaní a rozhodovaní o návrhu žalobcu na vydanie zmenkového platobného rozkazu po vrátení veci najvyšším súdom v roku 2011.

11. Napriec dlhotrvajúcim právnym sporom o nároku zo zmenky medzi stranami, ktoré popri pôvodne vydanom zmenkovom platobnom rozkaze vyprodukovali ďalšie štyri rozhodnutia súdu prvej inštancie, následne aj odvolacieho súdu, a dve dovolacie rozhodnutia (por. bod 3 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), čo už samo osebe na prvý pohľad indikuje zložitost' skutkových či právnych okolností tohto prípadu, ústavný súd, posudzujúc základnú argumentačnú rovinu sťažovateľky zameranú predovšetkým na procesné okolnosti tejto veci, doplnenú námietkou nesprávnej aplikácie novej právnej úpravy civilného sporového konania (v rámci časovej koexistencie zrušenej a účinnej právnej normy), pristúpil k riešeniu tejto veci viac intuitívne zo širšej perspektívy než rýdzo metodologicky.

12. V nadväznosti na uvedené je možné vidieť unikátnu kombináciu skutkových a procesných okolností veci po zrušení zmenkového platobného rozkazu dovolacím súdom v roku 2011, ktorý bol zrušený z procesných dôvodov, a nie z dôvodov vecných, tak ako to normoval § 175 ods. 4 OSP v znení účinnom do 22. decembra 2015, za súčasnej existencie pôvodného, a v tom čase ešte meritórne neprejednaného nároku žalobcu vyplývajúceho z návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu a existencie kauzálnych námietok sťažovateľky. Medzitým, v okamihu účinnosti zákona č. 438/2015 Z. z. (novely Občianskeho súdneho poriadku), 23. decembra 2015 došlo k zrušeniu inštitútu zmenkového platobného rozkazu. Napokon účinnosťou Civilného sporového poriadku 1. júla 2016 sa začala uplatňovať nová právna úprava civilného sporového konania, ktorá síce inštitút zmenkového platobného rozkazu neupravuje, ale v rámci prechodných ustanovení normuje eventualitu pôsobenia derogovanej právnej úpravy (§ 471 ods. 2 CSP).

13. Neprehľadnosť spletitej procesnej situácie nepredstavuje na prvý pohľad jednoznačné riešenie a postup v ďalšom konaní. Preto ústavný súd zameral svoju pozornosť na preskúmanie odôvodnenia súdov, teda myšlienkového postupu súdov pri interpretácii aplikovaných procesnoprávných noriem. Vo vzťahu k požiadavkám na riadne a dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia preverí aj to, či sťažovateľka dostala v dostatočnej miere odpovede na argumenty týkajúce sa procesného postupu súdov vo fáze po zrušení zmenkového platobného rozkazu najvyšším súdom.

14. Ústavný súd zistil, že výsledkom vyhodnotenia procesnej situácie po zrušení zmenkového platobného rozkazu uznesením najvyššieho súdu z roku 2011 je komplex jednotlivých čiastkových záverov v ich logickej postupnosti. Po vyhodnotení, že povinnosť ďalej konať po vrátení veci dovolacím súdom vyplynula súdu prvej inštancie nielen z výrokovej časti uznesenia dovolacieho súdu, ale aj z § 243d ods. 1 OSP platného v čase vydania rozhodnutia (bod 43 rozsudku okresného súdu z 30. septembra 2019), podčiarkol podstatnú skutkovú okolnosť (kauzálne námietky vznesené sťažovateľkou), ktorá mu bránila konať o pôvodnom návrhu žalobcu v skrátanom konaní a vydať zmenkový platobný rozkaz (body 44 až 46), čím zmysluplne spochybnil argument sťažovateľky o neprípustnej zmene povahy skrátaného rozkazného konania na riadne súdne konanie. Napokon neexistencia zmenkového platobného rozkazu, resp. jeho zrušenie najvyšším súdom v roku 2011 podľa súdu prvej inštancie vylúčila (po nadobudnutí účinnosti Civilného sporového poriadku) ďalší procesný postup podľa Občianskeho súdneho poriadku (bod 46, posledná veta rozsudku okresného súdu z 30. septembra 2019). Tento procesný záver akceptoval aj odvolací súd, ktorý potvrdil správnosť použitia novej právnej úpravy civilného procesu, keďže súd v konaní už nerozhodoval

o vydaní zmenkového platobného rozkazu, ale o samotnom nároku zo zmenky (bod 14 rozsudku krajského súdu z 20. októbra 2021).

15. Vo vzťahu ku kľúčovej sťažostnej námietke týkajúcej sa neposkytnutia riadnej odpovede na dovolacie námietky najvyšším súdom [pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP] ústavný súd zistil, že najvyšší súd sa vo väzbe na dovolaciu námietku týkajúcu sa nesprávneho procesného postupu súdu nasledujúceho po zrušujúcom uznesení dovolacieho súdu (body 22 až 24 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu) stotožnil s odôvodnením súdu nižšieho stupňa a poukázal naň (bod 25 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Následne z pozície dovolacieho súdu vysvetlil neaplikovateľnosť prechodného § 471 ods. 2 CSP v danej veci s odkazom na vlastné rozhodnutie dokumentujúce interpretáciu tejto právnej normy (bod 27 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Z pozície dovolacieho súdu taktiež vyhodnotil správnosť procesného postupu súdu prvej inštancie ako celku (bod 28 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Napokon podčiarkol (objektívnu, *pozn.*) nemožnosť rozhodovať o nároku zo zmenky vo forme zmenkového platobného rozkazu po účinnosti Civilného sporového poriadku a uzavrel, že prejednanie nároku žalobcu v riadnom súdnom konaní predstavovalo pre sťažovateľku širšie uplatnenie jej procesných práv než v skrátanom konaní (bod 29 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

16. Táto argumentácia najvyššieho súdu odobrujúca postup odvolacieho súdu, ktorý sa stotožnil s procesným postupom súdu prvej inštancie, nepredstavuje vybočenie z ústavnoprávneho rámca pri hodnotení podmienok dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, o to viac, ak už predchádzajúce rozhodnutia nižších súdov precízne a správne vysvetlili, prečo sa mal za daných skutkových a procesných okolností nárok žalobcu, hoci pôvodne uplatnený návrhom na vydanie zmenkového platobného rozkazu, prejednať ako nárok zo zmenky v riadnom konaní, o ktorom sa malo rozhodnúť vo forme rozsudku. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj tomuto rozhodnutiu predchádzajúce rozhodnutia nižších súdov nie sú výsledkom neakceptovateľného prístupu pri výklade § 417 ods. 2 CSP, ale nevyhnutným dôsledkom nenaplnenia hypotézy posudzovanej procesnoprávnej normy (zrušený zmenkový platobný rozkaz). Ústavný súd v tomto kontexte pripomína potrebu reštriktívneho prístupu k interpretácii tohto prechodného ustanovenia (m. m. III. ÚS 387/2021). Z uvedených dôvodov ústavný súd vyhodnotil námietku sťažovateľky o aplikovaní nesprávnej právnej úpravy (podľa § 470 ods. 1 CSP) a nesprávneho výkladu § 471 ods. 2 CSP za nedôvodnú.

17. Ústavný súd na podklade uvedených dôvodov uzatvára, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu plne zodpovedá požiadavkám na odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplývajúcim zo základného práva na súdnu ochranu i z práva na spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľka dostala konkrétne odpovede na jej podstatné dovolacie námietky. Ústavný súd považuje (negatívny) záver najvyššieho súdu o neexistencii tvrdeného dôvodu zmätočnosti s ohľadom na podstatné skutkové a právne okolnosti tejto veci za riadne odôvodnený a ústavne udržateľný.

18. Sťažovateľka namieta aj to, že v odvolacom konaní došlo k zamene strany sporu (na strane žalovanej) a dovolací súd to zásadné pochybenie ignoroval. Z obsahu dovolania podaného sťažovateľkou, ktoré si ústavný súd vyžiadal postupom podľa § 60 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), vyplýva, že sťažovateľka námietku vydania rozhodnutia odvolacieho súdu voči inej osobe neodôvodnila vadou zmätočnosti,

ale ako dôvod na odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pretože k odkladu vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia došlo priamo *ex lege* podľa § 444 ods. 4 CSP, bolo by nadbytočné o opodstatnenosti tohto nároku rozhodovať. Napriek uvedenému je potrebné aj nad rámec uviesť, že ide o zjavne nedôvodnú námietku. Z obsahu príloh pripojených k ústavnej sťažnosti je zrejmé, že v odvolacom konaní sa konalo so sťažovateľkou a že nedošlo k žiadnej zámene. To, že v záhlaví rozsudku krajského súdu či v oznámení o verejnom vyhlásení rozsudku bola uvedená iná adresa bydliska na strane žalovanej (sťažovateľky), samo osebe neznamená, že skutočne došlo k zámene strán, ak ostatné identifikačné údaje sťažovateľky vrátane totožného označenia právneho zástupcu (advokátska kancelária) zostali zachované. Rovnako ani z odôvodnenia rozsudku krajského súdu nevyplýva, že by súd konal s inou osobou, keďže konal o odvolaní, ktoré podala sťažovateľka namietajúca rozhodnutie súdu prvej inštancie o nároku žalobcu zo zmenky. Podľa ústavného súdu ide v tomto prípade zjavne o chybu v písaní, ktorá bola napravená vydaním opravného uznesenia.

19. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní neidentifikoval žiadne signály odôvodňujúce úvahu o možnom vyhovení ústavnej sťažnosti po jej prijatí na ďalšie konanie, odmietol ju ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Miloš Maďar
predseda senátu